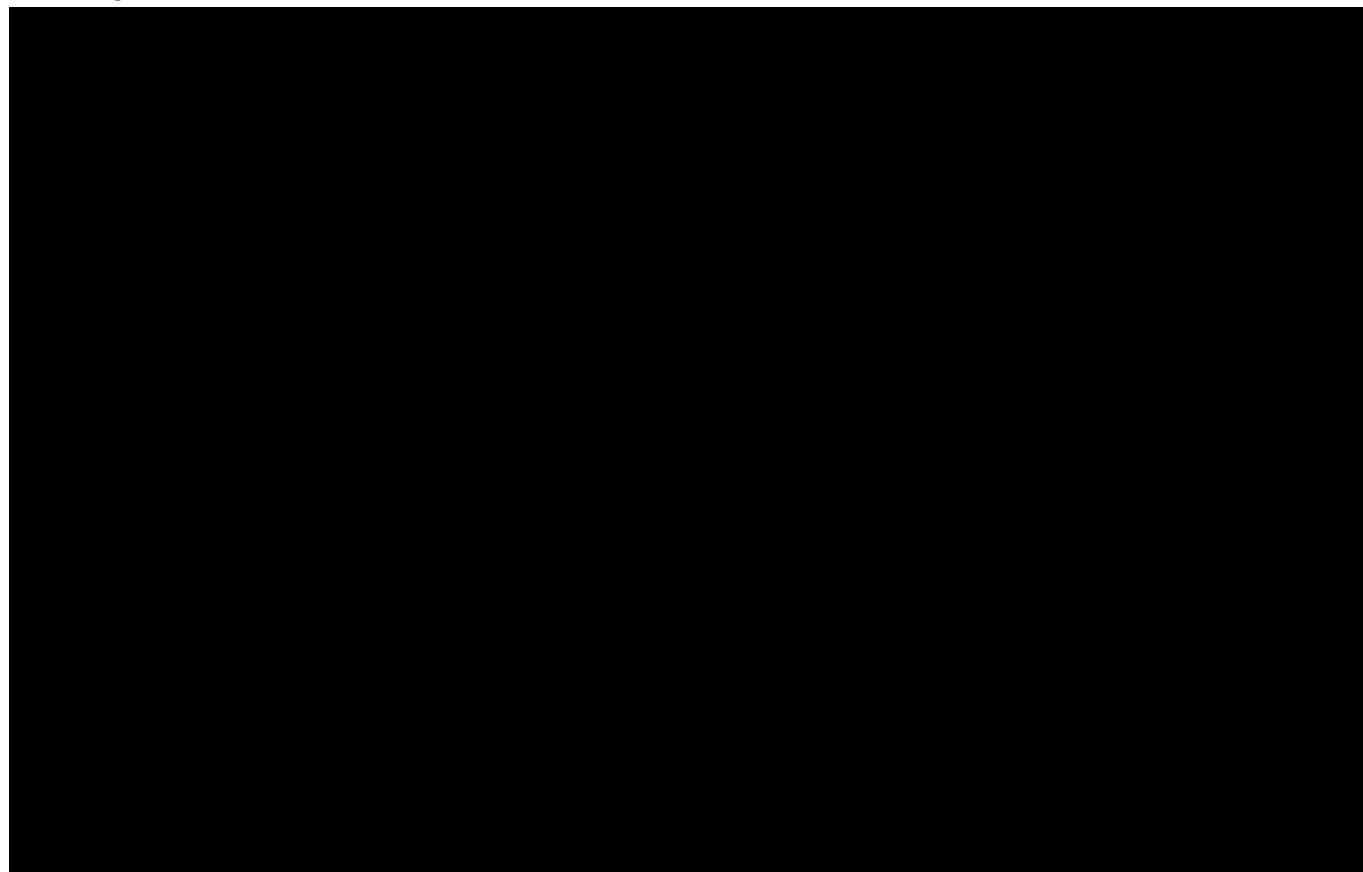

Tenir cura en les religions tradicionals africanes (1)

Si desitgem atansar-nos al món africà no tenim un altre remei que fer-ho tot seguint el seu estil. No pas per establir classificacions o ponderacions d'equanimitat, sinó per apropar-nos-hi millor. I que és tenir cura? La pregunta sembla plantejada tot establint comparacions, que a vegades les entenem més com a graus d'uns valors classificatoris [...]

01 maig, 2021 - ÒSCAR MARTÍ

Si desitgem atansar-nos al món africà no tenim un altre remei que fer-ho tot seguint el seu estil. No pas per establir classificacions o ponderacions d'equanimitat, sinó per apropar-nos-hi millor.

I que és tenir cura? La pregunta sembla plantejada tot establint comparacions, que a vegades les entenem més com a graus d'uns valors classificatoris que van de menys a més. I si ens ho preguntem, no serà perquè estem a la recerca d'allò que s'ha perdut, d'allò que hem perdut: la cura?. Ho donem tot tant per sobreentès que acabem oblidant-ho.

Un altre precisió: Cada religió és un món i les religions tradicionals africanes representen una bonica garba de molts punts de vista. Busquem-ne camins.

La saviesa popular ens oferirà amb tota senzillesa i cruessa el més sorprenent ventall de respostes mitjançant proverbis i dites. A Kènia sentirem dir:

“La terra no ens ha estat donada pels nostres avantpassats, sino prestada pels nostres fills”.

I també:

“Podràs treure a una persona del seu poblat, però no podràs emportar-te el poblat que està dins d'aquella persona”.

Estem parlant de la intimitat mateixa de la persona. Per tant, estaria fora de to oblidar la mateixa naturalesa que ens ha teixit, i que segueix actuant en nosaltres. Potser tenir cura no serà res més que tenir memòria.

Els *baulé* de Costa de Mar I sentenciaran amb tota naturalitat:

“No tallis l'arbre que un dia va salvar-te del búfal”.

I seguim estirant del I, les conclusions vindran després. A Madagascar els *malgaix* no dubtaran en dir:

“Per molt gran que sigui el baobab sempre neix d'una llavor petita”.

Més a prop del que nosaltres entenem per cura de la naturalesa, els *azande* de República Democràtica del Congo no tindran dubte en assegurar:

“No embrutis la font de sempre, un dia la necessitaràs”.

Un aspecte a destacar no és la saviesa en sí, sinó la constatació del mal que pot portar oblidar certes realitats fortament viscudes i experimentades. Sembla que en la idea de tenir cura, el món occidental es centra prioritàriament en tot el que desapareixeria si es perdessin de vista algunes actituds i comportaments.

El món tradicional africà ho assumeix com a part íntima del ser creat, no per necessitat filosòfica i pragmàtica, sinó com a vivència, tan profunda, que deixar-la a un costat seria trencar el mateix equilibri personal.

El kenia Jhon Mbiti en la seva obra sobre religions tradicionals africanes ho expressa així:

“La gent mira constantment envers...un període ple d’activitats i coneixements, i mirant envers ell la gent troba explicacions a propòsit de la creació, l’arribada de la mort, l’evolució de la seva llengua i costums, el sorgir de la saviesa, etc. L’edat d’or descansa en això, i no en el molt curt o inexistent futur”.

El concepte de tenir cura l’hem associat molt sovint a termes lligats a un final, acabament, catàstrofe, i especialment destrucció, però Mbiti conclou amb una brillant i sorprenent constatació:

“Els pobles africans esperen que la història humana continuï sempre, en el ritme del moviment... els dies, mesos, estacions i anys no tenen fi, així com tampoc té fi el ritme del naixement, matrimoni, procreació i mort”.

Tot vist amb aquesta perspectiva el protagonisme se l’emporta la natura. Necessitarem parlar-nos en altres aspectes de la vida i del diari esdevenir: la malaltia, la vida, etc. Ho farem més endavant.

Antoni Calvera Pi